

מאוהב בעיר

הלבנה

לא במקרה הפכה תל אביב למקור משיכה לבנייה מודרניסטית. האדריכל גידי בר אוריין, שמשרדו חתום על מבחר פרויקטים לשימור ופיתוח בתל אביב, מספר על המפגש בין הרוח החלוצית לרוחות המהפכה מאירופה, ומסביר למה מלאכת שימור צריכה להתבסס על דו-שיח בין ישן וחדש

בשנות העשרים והשלושים החלה התנועה המודרניסטית להכתיב סגנון פשוט ותכליתי כבסיס לבניה אורבנית, וגרמה למהפכה בתחום האדריכלות. את מקומן של הקשתות, הקישוטים וההדר הנאו קלאסי תפסו קווים ישרים ונקיים, שהעמידו את האדם במרכז ולא ביקשו לשבות את העוברים ושואים בהוד וההדר של ה"תפאורה" ברחוב.

קומה חדשה לבאהאוס

גלי המהפכה המודרניסטית הגיעו עד ליישוב העברי בארץ, בזכות קבוצת אדריכלים מאירופה (רובם גרמנים) שהחליטו להגשים את החזון הציוני. משנות השלושים ועד להקמת המדינה עסקו אדריכלים אלו בשורת פרויקטים שאקלמו את הסגנון המודרניסטי בארץ וביססו את בניית הבאהאוס כקו המאפיין של "העיר הלבנה". גידי בר אוריין, בעל משרד אדריכלים המתמחה בפרויקטים המשלבים בין שימור לפיתוח בניינים עכוויים בתל אביב-יפו, מזכיר לנו שלא המהפכה התעשייתית לא היינו יושבים במרפסות מרובעות בתל אביב. "תל אביב היא מוזיאון חי של המהפכה המודרניסטית באדריכלות, והיא המקום היחיד שמכיל ריכוז כל כך גדול של בניינים מודרניסטיים אמיתיים. זו תופעה מרתקת שנוצרה בעקבות התפיסה המודרניסטית והמפגש עם ההתפתחויות הטכנולוגיות, שלפתע החזירו לנו את הקווים הישרים ואפשרו בנייה מרווחת ללא צורך בעמודים כל 3 מ' ותכנון של מפתחים אופקיים". בימים אלו שוקדים האדריכלים ב"בר אוריין" על פנינת הנדל"ן החדשה שלהם, בדמותו של בית משרדים ברח' החשמל שבנה ב-1937 על ידי האדריכל אריה לילנפלד, ומוסב למתחם המגורים live. אל ארבעת הקומות הקיימות יתווספו שתיים נוספות, ואת המפתחים המצומצמים בבנייה ירחיבו במטרה להכניס למתחם שורה של בתי קפה ובטיקים. מהלך זה הוא אחד מהחביבים ביותר על בר אוריין. "השאיפה שלי היא שהתוספת לבניין תשמר את הפרופורציות של הבניין מבחינת מסה, גובה, שימוש וחומה אני רוצה שהעוברים ברחוב יוכלו לראות את האבולוציה של המבנה, מה עבר עליו במשך השנים, וכיצד התקופות השאירו את חותמן. זהו דו-שיח בין ישן לחדש שלדעתי צריך להיות חשוף וגלוי".

גידי וטל בר אוריין

בית הסוכנים החדש

ומה שבימיו הראשונים כונה כ"בית הסוכנים" הופך בימים אלו ליצירה ארכיטקטונית יוצאת דופן בנופיה של העיר הלבנה. בבניין החדש ישומרו 'חלוות הסרט' שמאפיינים כל כך את בניית הבאהאוס האירופאית, יחודשו המרפסות הגיאומטריות הבולטות, ויודגשו צורות נקיות לצד פרגולות שיקרצו מהגג. בנוסף, ינוצל המבנה המקורי של הבניין המחולק לארבעה אזורי משנה עם חדרי מדרגות נפרדים, ליצירת מיני-אזורים שיעוצבו בסגנונות שונים. תושבי המתחם ישמחו לגלות כי למרות החזות המודרנית, בעיצוב הפנים של הדירות האפשרויות הן כמעט ובלתי מוגבלות, ומאפשרות שילוב של רצפות מצוירות, שימוש בחומרים פחות מקובלים (דוגמת בטון חשוף) ועיצוב מודרני בהתאם למילה האחרונה. האדריכל עפרי ברוזה, ראש צוות ב"בר אוריין", מרחיב: "במלאכת השימור אנחנו מחזירים את הצבע לחיים של הבניין. מצד אחד משחזרים את הבניין כמעט במדויק, ומצד שני מחלקים את החלל הפנימי מחדש ומכניסים מערכות מודרניות בהתאם לתקנים ולדרישות המחייבות. כך הדיירים יכולים ליהנות גם מהארומה של הפנים אבל גם מדירות פונקציונאליות בסגנון החיים של המאה העשרים ואחת. כך לדוגמה אנחנו שומרים על שורת החלונות הקדמית אבל מרחיבים את המפתחים בקומת הקרקע לטובת פינות המסחה משקיעים משאבי ענק בחיזוק הרצפה ושימור המעקה המקורי בחדרי המדרגות, אבל בשתי הקומות החדשות כבר מצילים מראה מודרני לחלוטין, עם מפתחים רחבים העושים שימוש בטכנולוגיות ופתרונות הצללים החדשים".

ומה לדעתך סוד הקסם של הבאהאוס? "סגנון הבנייה המודרניסטי (המכונה בארץ כ'באהאוס') מתייחד בפשטות החומר. זה סגנון מאוד נקי, שמקפיד לא להעמיס על הבניין מה שלא שייך לשם. הבניין צריך קודם כל להיות פונקציונאלי ונקי, ויפניו גור מתוך ערכים אלו. אני חושב שיש הרבה קסם בשפה הפשוטה והגיאומטרית של הבאהאוס. היכולת לייצר מהמעט הרבה היא אתגר אינסופי. וגם כיום, עם כל הטכנולוגיות והחומרים החדשים, זה עדיין נושא שמעסיק אותנו ומציב סטנדרט שקשה לעמוד בו".

מכון "באהאוס" הוקם במקור על ידי האדריכל ולטר גרופיוס כחלק ממאמצי השיקום של החברה והתרבות הגרמנית לאחר מלחמת העולם הראשונה, וביקש להתנער מהסגנון הפרוסי המצועצע ולשים את האדם במרכז. המכון פעל במשך 14 שנה (עד לעליית הנאצים) ובתקופת פועלו הקצר הכשיר אדריכלים מרכזיים שהשפיעו על התהוותו של סגנון האדריכלות המודרניסטי והבינלאומי.

לפני שאתם מצביעים על הבניין ברחוב כבית באוהאוס קלאסי, חשוב להזכיר כי את השם באוהאוס "השאלנו" מהמכון הגרמני לעיצוב ולאדריכלות, שפעל בין 1919-1933 בגרמניה והכשיר רבים מהאדריכלים שעלו ליישוב העברי.